

نسیم حیات بخش هدایت

حجت الاسلام والمسلمین حسین ابراهیمی

خود کلمه بهار یکی از کلمات زیبا و قشنگ است؛ کلمه‌ای که یادآور رویش و شکوفایی است، یادآور عطر و رنگ است. یادآور طراوت و تازگی است و ماه مبارک رمضان همه این زیبایی‌ها را درون خود دارد. به همین دلیل در روایات ما نام بهار در کنار نام این ماه مبارک آمده است. امام محمدباقر^(ع) می‌فرمایند: «برای هر چیزی بهاری است و بهار قرآن ماه رمضان است» (کافی: ج ۲، ص ۶۳۰). ماه مبارک رمضان را بهار قرآن نامیده‌اند. چون این معجزه جاوید پیامبر خدا^(ص) در این ماه نازل گشته است و در این ماه بیشتر از همیشه به آن توجه می‌شود و به دلیل فضیلت‌های فراوان این ماه، تلاوت می‌شود و همچنان که در آغاز بهار روز درخت کاری قرار داده شده است و افراد بیشتر از همیشه به کاشتن نهال رو می‌آورند، چون بهار فصل رویش است و آب‌وهوا و خاک بیشتر از همیشه آمادگی گرفتن و شکوفا کردن دارند، در ماه مبارک رمضان هم خواندن یک آیه از قرآن ثواب یک ختم قرآن در دیگر ایام سال را دارد و این یعنی در این ماه تلاوت یک آیه شریفه از قرآن چنین تأثیری روی روح و روان ما می‌گذارد و دل و جان ما را زنده می‌کند. چنان که در آیات قرآن فرمود: «ای کسانی که ایمان آورده‌اید! دعوت خدا و پیامبر را اجابت کنید، هنگامی که شما را به سوی چیزی می‌خواند که شما را حیات می‌بخشد.» (انفال: آیه ۲۴) نکته جالب اینجاست که ماه مبارک رمضان بهار قرآن است و در روایات قرآن به‌عنوان بهار دل‌ها آمده است و زیباتر آنکه این ماه شریف امسال در بهار طبیعت به سراغ ما آمده است که این رویش در حق ما تمام شود و اگر خودمان را در معرض یاد بهاری قرار دهیم، چنان‌که این یاد درختان را می‌رویانند، حال ما را هم خوب می‌کند و اگر خودمان را در این ماه مبارک در معرض نسیم قرآن قرار بدهیم، دل‌هایمان زنده می‌شود و زندگی واقعی را با زنده شدن دل می‌توان تجربه کرد. گاهی ما در پیچ‌وخم زندگی دنیا دچار غفلت می‌شویم و از قرآن که کتاب هدایت است، فاصله می‌گیریم و ماه مبارک رمضان فرصت بازگشت به این هدایت و معنویت و یازبانی رابطه با خداست. در خطبه ۱۱۰ نهج البلاغه می‌خوانیم: «قرآن بیاموزید که بهترین گفتار است و در آن اندیشه کنید که بهار دل‌هاست.» این ماه شریف خصوصیات و فضیلت‌هایی دارد که ظرف نزول قرآن و بلکه کتاب‌های آسمانی گشته است. در روایتی امام‌صادق^(ع) می‌فرمایند: «تورات در شش شب از ماه رمضان گذشته نازل شد و انجیل در دوازده شب از ماه رمضان گذشته نازل شد و زبور در شب هجدهم ماه رمضان نازل شد و قرآن [قرقان] در شب قدر فرود آمد.» (من لا یحضره الفقیه: ج ۲، ص ۱۵۹) اعمال ما در ماه مبارک رمضان ارزش بیشتر و تأثیر بیشتری دارند و به همین دلیل در روایات فضیلت‌های اعجاب‌آوری برای این ماه شمرده شده است. در روایت معروفی که از امام‌رضا^(ع) به ما رسیده است، پیامبر اکرم^(ص) در آستانه ماه مبارک رمضان می‌فرمایند: «ای مردم! ماه خدا با برکت و رحمت و امرزش به سوی شما رو کرده است، ماهی که نزد خدا بهترین ماه‌هاست و روزهایش بهترین روزها و شب‌هایش بهترین شب‌ها و ساعت‌هایش بهترین ساعت‌هاست. ماهی که در آن شما را به مهمانی خدا دعوت کرده‌اند و شما در آن از اهل کرامت خدا شده‌اید. نفس‌های شما در آن ثواب تسبیح و ذکر خدا دارد و خواب شما ثواب عبادت. اعمال شما در آن پذیرفته است و دعا‌های شما مستجاب. پس از پروردگار خویش با نیت‌های راستین و دل‌های پاک، بخواهید که توفیق روزه این ماه و تلاوت قرآن در آن را به شما عنایت فرماید.» (بحارالانوار: ج ۹۶، ص ۱۵۷) از خداوند بزرگ می‌خواهیم که توفیق درک فضیلت این ماه بزرگ و قرارگرفتن در معرض نسیم هدایت را به همه ما عنایت کند و ما را از محرومان از رحمت خود در این ماه بزرگ قرار ندهد، ان‌شاء....

بردارو بخوان

گام‌های آغازین سلوک

محمدباقر تحریری در این اثر به شرح و بسط مفاهیم مطرح‌شده در حدیثی از امام صادق^(ع) می‌پردازد. اثر پیش‌رو درباره سیروسلوک و راه‌های تزکیه و تهذیب نفس براساس حدیث «عنوان بصری» و شرح فرازهای آن، مباحثی را تهیه و تدوین کرده است. در این کتاب نویسنده، ابتدا زمینه‌ها و شرایط تربیت معنوی را ذکر کرده و بهترین مقدمه سیر الی‌... را بررسی می‌کند. پژوهشگر در ادامه با اشاره به هدف اصلی آفرینش و ابعاد آن، آثار تحقق ابعاد عبودیت را مورد ملاحظه خواننده قرار می‌دهد. در پایان نوشتار پیش‌رو، دستورالعمل‌های تربیتی امام‌صادق^(ع) را برشمرده و توجه به برنامه‌های جسمانی، اخلاقی، عملی و علمی را مورد دقت و توجه خواننده قرار می‌دهد. تنظیم برنامه‌های عملی سیروسلوک براساس حدیث «عنوان بصری» در این مقوله از جستارهای ارزشمند محسوب می‌شود. کتاب حاضر در پنج فصل به شرح حدیث امام‌صادق^(ع) به‌عنوان بصری، پرداخته است. متن حدیث و ترجمه آن نیز در کتاب آورده شده است.

بپرس و بدان

حدود اطاعت از والدین

در این ستون به پرسش‌های شما درباره حکم مسائل مختلف از نظر شرعی پاسخ خواهیم داد. شما مخاطبان گرامی می‌توانید با ارسال پیامک پرسش‌های خود را به‌شماره ۰۲۲۸۹۰۰۳۰۰ یا ما در میان بگذارید.

● **حدود اطاعت از پدر و مادر چیست؟** اطاعت از والدین تا چه حدی واجب است؟ آیا در همه امور حتی در زندگی شخصی مانند انتخاب رشته تحصیلی و غیره هم باید از آنان اطاعت کرد؟

● **آیت‌ا...العظمی خامنه‌ای**

اطاعت از والدین به‌خودی‌خود واجب نیست، ولی نباید مخالفت با پدر و مادر، ناراحتی و اذیت قابل توجه آنان را موجب شود. مثلاً با اظهار انزجار، راندن و طردکردن از طرف آن‌ها همراه شود.

● **آیت‌ا...العظمی سیستانی**

فرزند در برابر پدر و مادر دو نوع واجب دارد:

اول: نکویی و انفاق به ایشان اگر بینوا و تهی‌دست‌اند و تأمین نیازمندی‌های زندگی‌شان و برآوردن خواسته‌های مشروع آن‌ها در حدودثئون عادی زندگانی آن گونه که فطرت سالم ایجاب می‌کند. ترک این وظیفه نوعی انکار نکویی‌های ایشان است. این نکویی بر حسب اختلاف حال پدر و مادر از حیث تنگنایی و کشایش و نیرو و ضعف فرق می‌کند.

دوم: نیک‌رفتاری و خودداری از بدرفتاری در سخن و عمل، اگرچه به او ستم کرده باشند. در روایت آمده است که اگر پدر و مادرت تو را زدند، نباید به آنان تندی کنی، بلکه باید بگویی خدا شما را بیامرزد. این دو وظیفه درباره شئون پدر و مادر است، اما در شئون فرزند نیز امر دو نوع است:

اول: اذیت‌شدن پدر و مادر از این ناحیه باشد که دل‌سوز فرزندشان هستند و از کاری که او انجام می‌دهد، هرچند در ارتباط با ایشان نباشد، رنج می‌کشند، فرزند چنین کاری را نباید بکند، اعم از اینکه او را نپهی کنند یا نه.

دوم: اذیت‌شدن پدر و مادر از این جهت باشد که آنان برخی خصلت‌های نکوهیده دارند، مثلاً دوست نمی‌دارند فرزندانشان به دنبال خیر دنیا باشد. چنین اذیت‌شدنی اثری برای فرزند ندارد و واجب نیست فرزند در مقابل این نوع توقعات تسلیم آنان باشد. از همین مطلب معلوم می‌شود که اطاعت از پدر و مادر در خصوص اوامر و نواهی شخصی‌شان در حد ذات خود واجب نیست، و خدا عالم و داناست.

۳شنبه
۱۴ فروردین ۱۴۰۲
۱۲ رمضان ۱۴۴۴
شماره ۳۱۹

۱۴

گفت‌وگو با حجت‌الاسلاموالمسلمین بهشتی پیرامون ماه مبارک رمضان

رمضان نوروز جان‌هاست

آمنه‌مستقیمی | فلسفه شهرت ماه رمضان به ضیافت... راه‌های بهره‌مندی حداکثری از برکات این طلایی‌ترین فرصت سال و چرایی کاهش آسیب‌های اجتماعی در رمضان المبارک، از مباحثی است که در گفت‌وگو با حجت‌الاسلاموالمسلمین سیدجواد بهشتی، کارشناس دینی، به بحث‌و بررسی گذاشته‌ایم که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید.

چرا رمضان ضیافت است؟

پرورش انسان را خدا خود برعهده گرفته است، ازاین‌رو کلمه رب به‌معنای مربی و پرورش‌دهنده، نهصدمرتبه در قرآن آمده است تا انسان‌ها بتوانند از این فرصت الهی استفاده‌کنند، علاوه‌براین، خداوند مناسک و فرصت‌هایی را برای رشد انسان وضع کرده است که ازجمله آن‌ها ماه مبارک رمضان است. پیامبر اکرم^(ص) همه‌ساله در روزهای پایانی ماه شعبان، رمضان المبارک را توصیف و ارزش‌ها و فضایل آن را تبیین می‌کردند؛ وصف ضیافت را نیز رسول خدا^(ص) برای ماه رمضان به‌کار برده‌اند. وسیله پذیرایی و میزبانی در این ضیافت هم معنوی است، مثل آیات قرآن و دیگر رحمت‌هایی که در این ماه نازل می‌شود. این فرصتی است تا انسان‌ها از خوردوخوراک، مادیات و تمایلات دنیایی مقداری فاصله‌گرفته و به هدفی که برای آن خلق شده‌اند، بیندیشند. این ظرف زمانی فرصت ویژه اندیشیدن، پاکی، طهارت و مهیاشدن برای حرکت به‌سمت قله قرب است.

حجت‌الاسلاموالمسلمین بهشتی:
خداوند، انسان را به‌عنوان برترین مخلوق خود و جهان را برای او و در خدمتش آفرید.
انسان بنا بر حکمت الهی آزاد و مختار است و می‌تواند تا بی‌نهایت به‌سمت کمال یا بی‌نهایت به‌سمت پستی حرکت کند.

طلایی‌ترین ماه سال

شب‌های ماه مبارک رمضان ارزش بیشتری نسبت به روزهای آن دارد. در بین شب‌هایش نیز لیالی احیا و در میان آن‌ها شب بیست‌وسوم از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند؛ درشب بیست‌وسوم نیز هر چه به سحر نزدیک‌تر شویم، ارزش و فضیلت این ظرف زمانی بیشتر می‌شود و دو کار در این‌وقت برتر از هر زمان است؛ یکی کسب علم‌ودیگری تفکر واندیشه. ما باید از این فصل طلایی برای اندیشیدن در اینکه چه کسی هستیم، خدا چه استعدادهایی در ما قرار داده، چطور باید آن‌ها را بالفعل کنیم و چه تهدیدهایی در کمین‌ماست، استفاده‌کنیم. این چنین است که برترین بهره‌ها را از رمضان که مبارک نامیده شده است، خواهیم بُرد.

غل‌وزنجیر را از شیطان باز نکنیم!

یکی از جلوه‌های رحمت‌خدا در ماه مبارک رمضان، این است که به‌عنوان فرمانروای عالم و کسی که بر انس، جن و شیاطین غلبه و سیطره دارد، راه نفوذ شیطان را با حاکمیت معنویت بر انسان، در او سد و کم‌رنگ می‌کند؛ این ما هستیم که نباید این غل‌وزنجیر را با بی‌حیایی، شکستن حریم حلال و حرام الهی و دیگر اعمال ناشایست از دست‌وپای او باز کنیم، چنان‌که توصیه شده است درهای جهنم را که در این ماه از سر رحمت خدا بسته است با اعمال سوء خود باز نکنید!

رمضان و کاهش آسیب‌های اجتماعی

بنابر گزارش نهادهای مربوط، آسیب‌های اجتماعی در ماه مبارک رمضان به طرز چشمگیری کاهش می‌یابد. این مسئله نشان می‌دهد هدفی که اسلام تعریف کرده است کاملاً صحت و اعتبار دارد و در پرتو تقوایی که با روزه‌داری و معنویت بر زندگی فردی و اجتماعی ما حاکم می‌شود، خطا و اشتباه و در پی آن آسیب‌های اجتماعی کاهش می‌یابد. باید توجه داشت این کم‌رنگ‌شدن ارتباط با خداست که آدمی را به‌سمت زشتی، آلودگی، جرم و جنایت می‌کشاند، اما فضایی که با روزه‌داری ایجاد می‌شود، نوعی تمرین ترمز است، خودرو، هم به گاز، هم دنده و هم ترمز نیاز دارد و باید در لبه پرتگاه ترمز است برای کنترل نفس. در ماه که در معرض آن‌ها قرار می‌گیرد، احتمال سقوط به دره را دارد، دره‌هایی همچون مال، معاشرت، نگاه و کلام حرام و... اینجاست که باید ترمز نفس را به‌واسطه تقوا و خویش‌داری بکشد، چون تقوا تمرین ترمز است برای کنترل نفس. در ماه رمضان از غذای خود نمی‌خوریم تا بعد از آن نیز حق دیگران را نخوریم و پایمال نکنیم، در رمضان مبارک در ساعتی از روز از ارتباط با همسر منع می‌شویم تا پس از آن به ناموس دیگران و نامحرم نظر سوء نداشته باشیم؛ ازاین‌رو روزه‌داری بستر خویش‌داری را برای روزه‌دار فراهم می‌کند تا با این تمرین، مسیر زندگی را به صحت و درستی طی کند.